

ΑΝΑΛΥΣΗ
στα γεγονότα

Του **ΣΤΑΘΗ ΚΟΥΒΕΛΑΚΗ***

Ανάμεσα στις πολλές καινοτομίες, μέσω των οποίων η ονομαζόμενη «ευρωπαϊκή ολοκλήρωση» κατεδαφίζει το κεκτημένο των αστικοδημοκρατικών επαναστάσεων των 17ου και 18ου αιώνων, ξεχωριστή θέση καταλαμβάνει το ευρωπαϊκό «κοινοβούλιο». Στην ιστορία της νεωτερικότητας, είναι πράγματι η πρώτη φορά που ονομάζεται «κοινοβούλιο» ένα εκλεγμένο όργανο που στερείται κυριαρχίας και της ίδιας της νομοθετικής πρωτοβουλίας. Τα ψήφια αρμοδιοτήτων που του έχουν παραχωρηθεί περιορίζονται στην ψήφιση του σκέλους των δαπανών (ούτε καν των εσόδων) του προϋπολογισμού της Ε.Ε., που αντιπροσωπεύει γύρω στο 1% του ευρωπαϊκού ΑΕΠ, και την

Αυτή η κρίση επιβεβαίωσε με τον πιο πανηγυρικό τρόπο την πολιτική ανυπαρξία θεσμών τύπου ευρω-«κοινοβούλιο» και την ωμή βλοσυρή της ισχύος που εκφράζουν μηχανισμοί όπως η τρόικα, η ΕΚΤ αλλά πάνω απ' όλα το διευθυντήριο που παίρνει τις αποφάσεις και που ελέγχεται όλο και περισσότερο από τη Γερμανία της Μέρκελ και των σοσιαλδημοκρατικών κομπάρσων της κυβέρνησής της.

Στο σύνολο σχεδόν της Ευρώπης, εξαιρουμένου βέβαια του εν Βερολίνω εδρεύοντος Ηγεμόνα, επικρατούν πλέον συνθήκες οξυμένης ιδεολογικής και πολιτικής αποσταθεροποίησης. Στις επερχόμενες ευρωεκλογές ο ονομαζόμενος «ευρωσκεπτικισμός», ατυχής όρος που εφνήσαν οι πολέμιοί του, δεν θα εκφραστεί μόνο με την αποχή αλλά σε υπολογισμο βαθμό από κόμματα που αμφισβητούν το σημερινό οικοδόμημα της Ε.Ε., τόσο από τα αριστερά όσο και από τα δεξιά. Για να το πούμε διαφορετικά, το συγκοιούμενο (ιδιαίτερα στα εργατικά-λαϊκά και πληττόμενα μεσαία στρώματα) αντιευρωπαϊκό ρεύμα δεν έχει μια ομοιογενή, συνεκτική πολιτική έκφραση.

«Ευρωσκεπτικισμός» και πολιτική ηγεμονία

ονομαζόμενη «συνάποφαση» επί των οδοντιών που προτείνει η Κομισιόν, μια μακρόσυρτη και εξαιρετικά αδιαφανής διαδικασία, που στην ουσία καταλήγει σχεδόν πάντα στην επικύρωση των προτεινόμενων κειμένων (418 στα 420 για την περίοδο 1999-2004).

Όσοι έχουν στοιχειώδη αντίληψη του διαδικαστικού λαβύρινθου και του τηλεγραφικού χαρακτήρα των συζητήσεων που διαδραματίζονται στις αίθουσες του Στρασβούργου και των Βρυξελλών, μπροστά στις οποίες το οποιοδήποτε εθνικό κοινοβούλιο φαντάζει ως υποδείγμα δημοκρατικής διαβούλευσης, καταλαβαίνουν ότι αυτός ο θεσμός, όπως και το οικοδόμημα του οποίου αποτελεί μέρος, αντιπροσωπεύουν μια προκλητική διακωμώδηση των αρχών για τις οποίες χύθηκε αίμα στην Αγγλία του 1640, στην Αμερική του 1776 και στη Γαλλία του 1789.

Η συνειδητοποίηση αυτής της πραγματικότητας από τους πολίτες των χωρών της Ε.Ε. οδήγησε έως τώρα στην κατακόρυφη αύξηση της αποχής στις εκλογές που αναδεικνύουν τους αντιπροσώπους που αποτελούν το εικονικό αυτό «κοινοβούλιο». Ξεκινώντας από ένα ήδη πενιχρό για τα τότε δεδομένα 62% το 1979, το ποσοστό συμμετοχής κινείται σταθερά κάτω από το 50% από το 1999 και μετά και άγγιξε μόλις το 43% στην αναμέτρηση του 2009. Η κρίση που μαστίζει όμως με ξεχωριστή σφοδρότητα τις χώρες της Ε.Ε. από το 2008 και μετά αλλοιώνει τα δεδομένα.

Η περαιτέρω σκλήρυνση του νεοφιλελεύθερου κορσέ των ευρωπαϊκών συνθηκών μέσω των πρόσφατων συμφώνων δημοσιονομικής σταθερότητας και για το ευρώ, η επιβολή μνημονιακής θεραπείας-σοκ στις χώρες της περιφέρειας, ο απροκάλυπτος πλέον ρατσισμός ενάντια στους «χαμένους» της μερκελοκρατούμενης Ευρώπης, η περιφρόνηση κάθε έννοιας εθνικής και λαϊκής κυριαρχίας οδήγησαν σε μια κατάρρευση του «ευρωπαϊσμού», της νομιμοποιητικής ιδεολογίας του εγχειρήματος της «ευρωπαϊκής οικοδόμησης», σε όλες τις χώρες, με διαβαθμίσεις μόνο στην έκταση και την ένταση αυτής της απόρριψης.

Ως έκφραση μιας απόλυτα ορθολογικής και νόμιμης αντίδρασης στις ακολουθούμενες βάρβαρες πολιτικές, στην καταπάτηση της δημοκρατίας και την ταπείνωση ολόκληρων χωρών, λειτουργεί ως παράγοντας ριζοσπαστικοποίησης και αναδιάταξης του πολιτικού σκηνικού, αλλά το νόημά του δεν έχει (ακόμη) σταθεροποιηθεί. Μπορεί κάλλιστα να προσανατολιστεί προς τα δεξιά, σε ακροδεξιά, εθνικιστικά ή αντιπολιτικά μορφώματα, όπως και μπορεί να πάρει μια αριστερή κατεύθυνση. Τα μέχρι σήμερα δεδομένα δείχνουν ότι και τα δύο ρεύματα ενισχύονται, κάτι που δίνει λαβή στις γνωστές θεωρίες περί «αντικειμενικής σύγκλισης», στο έδαφος υποτίθεται του «λαϊκισμού», των «δύο άκρων». Ο ελάχιστος πυρήνας αλήθειας αυτών των απόψεων είναι ότι η αντίθεση στην Ε.Ε. (και τη νομιμοποιητική-συμβολική της έκφραση, το ευρώ) θα αποτελέσουν το κατ' ελάχιστον πεδίο αναμέτρησης για την ιδεολογικο-πολιτική ηγεμονία την επρχόμενη περίοδο.

Εδώ πρέπει όμως να παρατηρήσουμε ότι, δυστυχώς, σε αυτήν την κούρσα, η δεξιά/ακροδεξιά εκδοχή έχει έως τώρα το προβάδισμα. Και τούτο γιατί δεν διαστέλλεται, σε αντίθεση με την αριστερή, να θέσει υπό αίρεση το ίδιο το οικοδόμημα της Ε.Ε. – από τη δική της εννοείται, αντιδραστική, σκοπιά. Αυτό είναι όμως που της επιτρέπει να εμφανίζεται στα μάτια μεγάλων τμημάτων της ευρωπαϊκής λαϊκής γνώμης ως μια πιο «αυθεντικά» αντισυστημική και «ανατρεπτική» δύναμη από την Αριστερά. Για να καταδείξει τον κάλπικο χαρακτήρα της ακροδεξιάς ή/και αντιπολιτικής «αντισυστημικότητας» και να κερδίσει τη μάχη της ηγεμονίας, η Αριστερά οφείλει να αναμετρηθεί, από τη δική της σκοπιά αλλά με ανοικτά τα μάτια, με το ακραίο αντιδημοκρατικό και αντιλαϊκό ευρωαπικό τερατούργημα και να ανοίξει ένα νικηφόρο δρόμο ανατροπής του.

**Καθηγητής Πολιτικής Φιλοσοφίας στο King's College του Λονδίνου*